

udržet stanovené pohyblivé zásoby u útvaru a v brigádě materiálního zabezpečení na stanovené výši.

Zdravotnické zabezpečení bude poskytováno vojskům letectva a PVO cestou rozvinutých zdravotnických brigád oblastních velitelství, v nichž by byla vyčleněna kapacita vojskům letectva a PVO. Odsun raněných je uvažován zabezpečit autobusovou zdravotnickou rotou. Nižší zdravotnické etapy a první pomoc by měly být zabezpečovány jako dosud, a to zdravotnickými zařízeními útvarů letectva a PVO.

Zvláštní činností týlu letectva a PVO je i **letištní zabezpečení**, které má za cíl udržet provozuschopnost letištní sítě v ČSFR. Vzhledem k tomu, že lze předpokládat zničení nebo poškození letištních ploch krátce po zahájení vojenských operací, jsou do sestavy týlu letectva a PVO vyčleněny letecké stavební prapory. Je předpoklad, že by bylo 9 těchto praporů ponecháno pro obnovu letištních ploch (měly by postačit k jejich udržení v odpovídajícím stavu pro starty a přistání vojenského letectva).

Materiální zabezpečení letectva a PVO na celém teritoriu ČSFR vyžaduje soustředěné řízení tohoto zabezpečení a kvalifikované kádry na rozhodujících místech řízení.

Podplukovník Ing. Milan S o b e k

CHARAKTERISTIKA ZPŮSOBŮ BOJOVÉ ČINNOSTI VOJSKOVÉHO LETECTVA

Způsob bojové činnosti je postup použití sil a prostředků při plnění bojového úkolu. Stanovuje ho nadřazený velitel nebo ho volí velitel útvaru (jednotky) při přijetí rozhodnutí v závislosti na obsahu, době plnění úkolu, charakteru objektu působení, vlastních bojových možnostech, použitých prostředcích ničení, předpokládané protičinnosti prostředků PVO protivníka, denní době a povětrnostních podmínkách.

Hlavními způsoby bojové činnosti jednotek bojových vrtulníků vojskového letectva při **ničení pozemních cílů** jsou:

- současný úder všemi silami nebo částí sil na jeden nebo několik předem stanovených cílů v určené době,
- postupné údery rojů (dvojic) vrtulníků za obdobných podmínek,

- postupné úder rojů (dvojic) vrtulníků na cíle zjištěné při bojové činnosti, a to na výzvu ze střehu na zemi, či ze vzduchu s využitím předsunutých ploch,
- úder rojů (dvojic) z léček na pohyblivé cíle protivníka,
- samostatné vyhledávání a ničení cílů rojem (dvojicí) ve stanoveném prostoru - lov.

Současný úder je veden s cílem zničit cíle protivníka v co nejkratší době. Při tomto způsobu bojové činnosti obdrží jednotky zpravidla bojový úkol včas, velitel a osádka mají dostatek času pro přípravu k bojovému letu.

Současný úder na cíl roji (dvojicemi) z několika směrů vyžaduje přesné sladění jejich způsobu činnosti, zvláště směrů příletu k objektům a odletu od nich, výšek letu i způsobu manévrování.

Postupné úder na předem stanovený cíl jsou vedeny, je-li nutné dlouhodobě působit na cíl protivníka, nebo není-li dostatek sil ke zničení objektu jedním úderem.

Při postupné činnosti obdrží jednotka úkol na období. Potřebná příprava osádek je uskutečněna v základním prostoru rozmístění předem pro několik možností činnosti, a potom se ve stanovené době roje (osádky) přemístí na předsunuté plochy, nebo zaujmou prostory střehu ve vzduchu. Cíl úderu hotovostních jednotek a činnosti pro splnění úkolů se může upravit při výzvě, přímo před vzletem nebo po vzletu.

Úder rojů (dvojic) bojových vrtulníků z léček jsou vedeny k ničení tanků a jiných obrněných pohyblivých cílů protivníka. K zabezpečení úderů z léček se zvolí a připraví na pravděpodobných směrech (osách) pohybu cílů protivníka plochy léček, ze kterých budou působit roje (dvojice) bojových vrtulníků. Při přiblížení cílů protivníka na vzdálenost použití výzbroje vzletnou vrtulníky a vedou úder. Udávání cílů uskutečňuje letecký návodčí nebo zvláště vyčleněná osádka pro přímý průzkum a udávání cílů. Způsob zteče stanoví velitel roje (dvojice).

Samostatné vyhledávání a ničení cílů ve stanovených prostorech - lov používají bojové vrtulníky pro vyhledání a ničení tanků, také jiných důležitých pozemních i vzdušných cílů, jejichž poloha není předem známá, a to ihned po jejich zjištění.

Cíle protivníka samostatně vyhledávají a ničí bojové vrtulníky nad vlastním územím přímo před bojovými sestavami vlastních vojsk, za příznivých podmínek i nad vojsky protivníka. Při stanovení bojového úkolu se jednotce, roji (osádce) oznámí charakter cílů, čas, prostor nebo pásmo činnosti. K samostatnému vyhledávání a ničení cílů jsou vyčlenovány nejlépe připravené osádky.

Při ničení **vzdušných cílů** jednotkami bojových vrtulníků jsou využívány tyto způsoby bojové činnosti:

- postupné zasazení do boje, ničení vzdušných cílů roji (dvojicemi), jednotlivou osádkou ze střehu na zemi nebo ve vzduchu,
- ničení vzdušných cílů dvojicemi a jednotlivými vrtulníky z léček,
- samostatné vyhledávání a ničení vzdušných cílů ve stanoveném prostoru - lov.

Při **postupném zasazení** do boje a ničení vzdušných cílů roji (dvojicemi) každá další jednotka (osádka) vykoná zteč vzdušného protivníka po ukončení zteče předcházející jednotkou (osádkou).

Při ničení vzdušných cílů **z léček** na pravděpodobných náletových směrech vzdušného protivníka se stanoví (v případě potřeby připraví) plochy léček, na nichž jsou ve střehu roje (dvojice) bojových vrtulníků.

Hlavní způsoby bojové činnosti jednotek vojskového letectva při plnění **dopravních a speciálních** úkolů jsou:

- současné působení všemi silami nebo většinou sil jednotky ve stanovené době,
- postupné působení rojů, dvojic a jednotlivých osádek stanovené době nebo na výzvu.

Postupná činnost rojů, dvojic a jednotlivých vrtulníků na výzvu se uskutečňuje s cílem rychlého přisunutí materiálu k vojskům, zabezpečení velení vojskům v průběhu boje, pátrání po osádkách v nouzi, jejich odsunu, jakož i radiačního a chemického průzkumu terénu.

Hlavními způsoby bojové činnosti jednotek vojskového letectva při plnění **průzkumných úkolů** jsou:

- současný let všech nebo většiny sil jednotky na vzdušný průzkum ve stanoveném čase nebo na výzvu,

- lety jednotlivých dvojic vrtulníků, či jednotlivých taktických bezpilotních průzkumných prostředků a průzkumných vrtulníků ve stanoveném čase (na výzvu).

Současné lety taktických bezpilotních průzkumných prostředků a průzkumných vrtulníků jsou používány při průzkumu několika pásem terénu (objektů) rozmístěných na tratích letu, jako i při průzkumu (plošném fotografování) plochy. Při jejich uskutečňování se musí brát v úvahu počet, možnosti stanovišť pro řízení letu, příjem informací. Tratě letu jsou voleny tak, aby bezpilotní průzkumné prostředky přilétaly k místu přistání s časovými intervaly zabezpečujícími řízení prostředků při klesání a přistání.

Jednotlivé lety taktických bezpilotních průzkumných prostředků a průzkumných vrtulníků jsou plánovány při průzkumu pásem terénu (několika objektů) ležících na trati letu.

Jednotky (osádky) vedou bojovou činnost při **bojových letech** (lety ke splnění bojového úkolu), které zahrnují:

- vzlet a shromáždění do bojové sestavy,
- let k cíli (do prostoru plnění bojového úkolu),
- činnost v prostoru cíle (plnění bojového úkolu),
- let od cíle (z prostoru plnění bojového úkolu a přistání v prostoru bojového rozmístění na předem určené ploše).

Jednotkám vojskového letectva se stanoví tři stupně pohotovosti k bojovému letu.

Pohotovost číslo jedna. Vrtulníky jsou plně připraveny k bojovému letu (motory přezkoušeny, vrtulníky doplněny LPH a naloženy, výzbroj podvěšena, kanóny a kulomety nabitý, průzkumné prostředky a palubní prostředky REB podvěšeny, vybavení je zcela připraveno). Prostředky pro spuštění motorů a předletovou kontrolu jsou připojeny. Osádky vrtulníků (výsadek nebo přepravovaná vojska) jsou v kabinách, příslušníci ILS a specialisté pozemních zabezpečovacích prostředků jsou u vrtulníků. Směna VS je na pracovišti, prostředky pro velení jsou zapnuty, palubní a pozemní rádiové stanice jsou "na příjmu".

Taktické bezpilotní průzkumné prostředky jsou na odpalovacích zařízeních, naplněny a postaveny ve směru odpalu. Programy letů jsou zavedeny, vybavení je přezkoušeno a připraveno k letu. Prostředky pro odpal, velení a příjem průzkumných údajů jsou rozvinuty, přezkoušeny i připraveny k okamžitému použití.

Pohotovost číslo dvě. Vrtulníky jsou plně připraveny k bojovému letu (motory přezkoušeny, vrtulníky doplněny LPH a naloženy, výzbroj podvěšena, kanóny a kulomety nabitý, průzkumné prostředky i REB podvěšeny, vybavení zcela připraveno). Prostředky pro spuštění motorů a předletovou kontrolu jsou ve stavu uvedení do činnosti. Osádky vrtulníků jsou u vrtulníků nebo na určených místech, výsadek (přepravovaná vojska) jsou v pohotovosti k nasedání. Příslušníci ILS a specialisté pozemních zabezpečovacích prostředků jsou u vrtulníků, či na určených místech. Směna VS je na pracovišti, prostředky pro velení jsou přezkoušeny a připraveny k činnosti.

Taktické bezpilotní průzkumné prostředky jsou na startovacích (vyčkávacích) stanovištích na odpalovacích zařízeních, naplněny, vybavení přezkoušeno. Programy letů jsou zavedeny. Prostředky pro velení a příjem průzkumných údajů jsou rozvinuty a připraveny k činnosti. Směny jsou na pracovištích (určených místech).

Pohotovost číslo tři. Vrtulníky jsou naplněny LPH, kanóny a kulomety nabitý, průzkumné a palubní prostředky REB, rakety (pumy) podvěšeny nebo připraveny na zavěšení a uloženy v blízkosti vrtulníků. Osádky vrtulníků, příslušníci ILS a specialisté pozemních zabezpe-

čovací prostředky jsou na určených místech, část příslušníků ILS je u vrtulníků. Hotovostní směna VS je na pracovišti. Prostředky velení a RTZ jsou přezkoušeny.

Taktické bezpilotní průzkumné prostředky jsou připraveny k přesunu na startovací (vyčkávací) stanoviště. Bojový úkol pro průzkum byl stanoven. Startovací stanoviště jsou topograficky vyměřena. Prostředky velení a příjmu průzkumných údajů jsou přezkoušeny a seřizeny.

Stupeň pohotovosti k bojovému letu, dobu setrvání i čas vzletu stanoví nadřízený velitel. Z jednoho stupně do jiného se přechází na povel (signál), anebo podle grafického plánu bojové činnosti.

Ve zvláštních případech může být pro jednotku (roj), či osádku nařízen bojový střeh ve vzduchu. Při bojovém střehu ve vzduchu jednotka (roj, osádka) uskutečňuje let v předem stanovených prostorech, po určitých tratích, až po stanovenou čáru.

Plnění bojových úkolů

Objekty na předním okraji a v taktické hloubce ničí útvary bojových vrtulníků při **letecké podpoře** vševojskových svazků (svazů).

Při přípravě boje zaměřují hlavní pozornost na:

- stanovení způsobu střehu jednotek, zvláště na předstunutých plochách a léčkách,
- podrobné studium situace v prostoru činnosti osádkami,
- upřesnění otázek součinnosti s podporovanými vševojskovými svazky (útvary), stíhacím bombardovacím a bitevním letectvem,
- zabezpečení překonávání PVO protivníka,
- organizaci udávání cílů, vzájemné rozpoznávání a velení vrtulníkům v prostoru boje, na předstunutých plochách a léčkách.

Jedním z nejpoužívanějších a nejoperativnějších způsobů vedení bojové činnosti jednotek bojových vrtulníků vojskového letectva by byla postupná činnost rojů (letek) na výzvu, protože v průběhu vedení boje pozemními vojsky vzniknou další důležité úkoly, které musí být splněny v časové tísni a poskytují jen krátkou dobu na přípravu osádek bojových vrtulníků k letu. V závislosti na situaci povedou postupnou činnost na výzvu roje (letky) z pohotovosti z předstunutých ploch (léček) nebo prostoru bojového rozmístění. Ve zvláštních situacích může být organizován střeh rojů (dvojic) ve vzduchu.

Složení letky (roje) v pohotovosti k úderu na výzvu závisí na úkolech letecké podpory, stanoveném stupni ničení cílů vševojskovým velitelem, druhu cíle a výzbroji vrtulníků.

Zkušenosti z bojové přípravy útvarů vojskového letectva ukazují, že **pro přechod z pohotovosti číslo tři do pohotovosti číslo dva je pro roj potřeba 30 až 40 minut, pro letku a pluk 60 až 80 minut. Zaujetí pohotovosti číslo jedna z pohotovosti číslo dvě může být splněno plukem za 10 minut. Vzlet roje (dvojice) z pohotovosti číslo jedna nastane za 5 až 7 minut.**

Při letecké podpoře pozemních vojsk útvary (jednotky) vojskového letectva ničí především pohyblivé cíle nacházející se v malé vzdálenosti od vlastních vojsk. Jejich vysoká pohyblivost vyžaduje co největší zkrácení doby potřebné k vedení úderu z různých stupňů pohotovosti. Doba potřebná od obdržení výzvy k vedení úderu pro jednotku vrtulníků, která je v pohotovosti číslo jedna, je uvedena v **tabulce**.

Tabulka

Typ vrtulníku	Vzdálenost ploch od čáry fronty [km]		Rychlost letu [km.h ⁻¹]	Doba spuštění [min]	Doba vzletu a shromáždění [min]	Doba letu k cíli [min]		Celková doba [min]	
	bojové rozmístění	předsunutých				z ploch bojového rozmístění	z předsunutých ploch	z ploch bojového rozmístění	z předsunutých ploch
Mi-24	60	15	240	7	2	15	4	24	13
Mi-17	60	15	210	5	2	17	4	24	11

Z tabulky je zřejmé, že doba, která uplyne od obdržení výzvy až po **přilet vrtulníku k cíli z pohotovosti číslo 1 z prostoru bojového rozmístění činí 24 minuty, z předsunutých ploch 11 až 13 minut.**

Složitost organizace vedení postupných úderů na výzvu spočívá v nutnosti plánovat pohotovost jednotek (rojů) s předpokládaným množstvím výzev. Plánování by mělo odpovídat zámyslu boje, očekávanému průběhu bojové činnosti vlastních vojsk, činnosti protivníka, závisí také na možnostech jednotek podle bojového úsilí i podmínkách bojového rozmístění.

V obranném boji, kdy je nutné předpokládat časté použití vzdušných výsadků, diverzních, průzkumných skupin a aeromobilních vojsk protivníka do postavení vlastních vojsk, vzniknou podmínky i pro častější a účinnější použití způsobu bojové činnosti - **lovu**.

Vzdušné výsadky a aeromobilní útvary (jednotky) protivníka v prostoru vysazení ničí jednotky (útvary) bojových vrtulníků v těsné součinnosti s útvary pozemních vojsk vyčleňených ke splnění tohoto úkolu, s útvary stíhacího bombardovacího a bitevního letectva. V prvním pořadí jsou ničeny vrtulníky protivníka na zemi i ve vzduchu, obrněné cíle, prostředky PVO i živá síla.

Vrtulníkový pluk, který má ve své sestavě také dopravně bojové vrtulníky, může částí sil přepravovat (vedle ničení bojové techniky taktických vzdušných výsadků - TVV - a živé síly) jednotky pozemního vojska pro boj s výsadkem.

Hlavním způsobem boje vrtulníkového pluku při ničení TVV a aeromobilních útvarů (jednotek) protivníka jsou postupné údery jednotek se vzlety na výzvu ze střehu na zemi.

Taktický vzdušný výsadek vysazují dopravní vrtulníky v součinnosti s jednotkami bojových vrtulníků a bitevních letounů. Bojová technika je nakládána, osoby nasedají do vrtulníků ve výchozím prostoru pro vysazování ve vzdálenosti 30 až 70 kilometrů od čáry dotyku. Pro vysazení TVV je stanovován prostor pro vysazení ve vzdálenosti do 50 km za čarou dotyku. Zahnuje hlavní a záložní prostor vysazení.

Při vysazení se hlavní pozornost věnuje:

- průzkumu výchozího prostoru pro vysazování k výběru ploch pro přistání vrtulníku k nasednutí jednotek TVV,
- dohovoru součinnosti s velitelem TVV,
- rozdělení sil, stanovení bojové sestavy a manévru jednotek v prostoru vysazování,
- zabezpečení překonávání PVO v pásmu letu vrtulníků.

Přelet TVV do prostoru vysazení a podporu jeho boje zabezpečují jednotky bojových vrtulníků v součinnosti s útvary (jednotkami) stíhacího bombardovacího i bitevního letectva, raketovým vojskem a dělostřelectvem.

Manévr a činnost vojsk při boji zabezpečují jednotky vojskového letectva vyzbrojené dopravními vrtulníky, urychlenými přepravami osob, výzbroje a bojové techniky útvarů pozemních vojsk. Je přisunována munice, pohonné hmoty a jiný materiál do postavení pozemních vojsk. Odsunují se ranění a nemocní z prostorů bojové činnosti.

Při přepravě vojsk působí jednotky vojskového letectva zpravidla současně všemi silami ve stanovené době. Při přisunu a odsunu munice, pohonných hmot a ostatního materiálu, raněných a nemocných jsou využívány převážně postupné vzlety jednotek na výzvu ze střehu na zemi.

Vzdušný průzkum vojsk protivníka, radiační, chemický a ženiijní terénu vedou zvlášť vycvičené osádky jednotek vojskového letectva a bezpilotní průzkumné prostředky.

Přední okraj protivníka pozorují osádky vrtulníků zpravidla z vlastního území vizuálně, vzdušným fotografováním nebo s použitím prostředků radioelektronického průzkumu. Kromě toho jsou sledována místa vysazení TVV protivníka, jeho diverzních, průzkumných skupin.

Vzdušný průzkum objektů protivníka v taktické hloubce a objektů se silnou PVO uskutečňují bezpilotní průzkumné prostředky.

Cílem vzdušného radiačního a chemického průzkumu terénu, které vedou jednotky (osádky) vrtulníku, je zjistit úroveň radiace, skutečnou radiační (chemickou) situaci na osách přesunu vojsk, na letištích, průchody zamořenými prostory.

Vzdušný ženiijní průzkum má za úkol zabezpečit vojska potřebnými údaji o stavu terénu ve stanoveném prostoru.

Použití vrtulníků pro plnění těchto úkolů značně zkrátí dobu potřebnou pro zabezpečení boje pozemního vojska.

Radioelektronické rušení prostředků velení vojskům protivníka a systémů řízení jeho zbraní uskutečňují jednotky vrtulníků-rušičů v těsné součinnosti s pozemními útvary REB.

Hlavními objekty radioelektronického rušení jsou radiolokátory pro zjišťování cílů a navádění stíhacích letounů, pro udávání cílů protiletadlovým raketovým kompletům i měření výšky, samostatně naváděné hlavice PLRS, střelecké RL a rádiové stanice sítě velení.

Rušení se uskutečňuje z prostorů letů nad vlastním územím nebo z bojových sestav jednotek vojskového letectva.

Velení vojskům a spojení za boje by zabezpečovaly jednotky vojskového letectva pomocí vrtulníků vybavených jako vzdušná velitelská stanoviště. Při zabezpečení spojení se vrtulníky používají k přepravě styčných důstojníků, retranslaci spojení (velení) ze vzduchu, ke kurýrnímu i poštovnímu spojení, jakož i ke kladení spojovacích kabelů.

Raněné a nemocné z prostorů bojové činnosti svazků prvních sledů odsunují k tomu vyčleněné jednotky dopravních vrtulníků.

Vysoké účinnosti bojového použití vojskového letectva je dosahováno hlubokými znalostmi taktiky vlastních vojsk, letectva, protivníka, bojových možností, všestranným zhodnocením dané situace, což umožňuje přijímat nejvhodnější řešení, a dovedně je uplatňovat v boji a operaci.

